

แนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดี

The Guidelines for Creating Performance from folklore

วิกกรม กรุงแก้ว¹, อนุกูล โรจนสุขสมบุญ²

Wikrom Krungkaeo , Anukoon Rotjanasuksomboon

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดี มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาการนาฏกรรมจากโบราณคดี 2) แนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดี ซึ่งบทความนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมีขอบเขตศึกษานาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก พ.ศ.2540 ถึงพระมหาชนก เดอะ ฟีนมีนอนไลฟ์ โชว์

ผลการวิจัยพบว่า นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกเกิดจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงสดับพระธรรมเทศนา พ.ศ. 2520 ของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ และทรงสนพระราชหฤทัยในคดีคำสอนทรงค้นพระไตรปิฎกและพระราชนิพนธ์เป็นวรรณกรรมเรื่องพระมหาชนกขึ้นในพ.ศ. 2539 เพื่อเป็นคติเตือนใจพสกนิกรชาวไทย จากนั้น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้ครูเสรี หวังในธรรม นำบทพระราชนิพนธ์มาจัดสร้างเป็นละครในวันข้าราชการพลเรือนสามัญ 30 มี.ค. 2540 และพัฒนาไปสู่

¹นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Student, Department of Dance, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.

²ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Advisor, Department of Dance, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.

แนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก จำนวน 9 รูปแบบหลัก คือ 1) ละครพันทาง 2) หนังตะลุง 3) ลิเก 4) หมอลำ 5) ละครพ็อนล้านนา 6) หุ่นละครเล็ก 7) หุ่นกระบอกไทย 8) ละครเพลง 9) การ์ตูนแอนิเมชัน โดยแต่ละแนวทางขึ้นอยู่กับความถนัดงบประมาณ สถานที่จัดแสดงและการบริหารจัดการของผู้จัดสร้าง ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าโบราณคดีเป็นภูมิปัญญาทางคลังสมองที่มีมาจากอดีตกาลจะปรากฏขึ้นเมื่อมนุษย์มีทัศนคติย่อหย่อนกับคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นโบราณคดีจึงเป็นเครื่องมือในการเตือนสติและขัดเกลาจิตใจ เพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนาชีวิตของมนุษย์และสังคมไทย ตลอดจนเป็นคุณูปการในการต่อยอดเป็นนาฏกรรมตามแนวทางอื่น ๆ สืบไป

คำสำคัญ : แนวทางการสร้าง โบราณคดี นาฏกรรม พระมหาชนก

Abstract

This article is a partial study of the thesis named The Creating Performance from Folklore. Funding awarded research from grants for graduate students by Chulalongkorn University, which intended to explore 1) the development of the folklore based performance and 2) the guideline for creating folklore based performance. As this article emphasized on the second the second mentioned objective, the researcher consequently employed the qualitative researching methods consisting of literature review, interviews, and observations in order to collect the data. The data was descriptively presented to the scope limited to the performance inspired by the folklore called "Mahajanaka" B.E. 2540 to the recent performance called "Mahajanaka the Phenomenon Show".

The result of the study revealed that the performance based on the folklore called Mahajanaka which was written by H.M. the King Bhumibhol. The

king had listened to the Buddhist sermon in B.E. 2520, it inspired him to explore the moral teachings from the Tripitaka. With the intention to teach the morals to Thai citizens, the King started to write the story of Mahajanka and eventually completed this literary work in B.E. 2539. After that, Gen. Chawalit Yongchaiyuth, the Prime Minister of Thailand at that time assigned Master Seree Wangnaitham to create the performance based on this royal literature. The performance was firstly shown in the event to celebrate the Ordinary Civil Service Day on March 30th B.E. 2540. Later, It had been used as the guideline to create several forms of performances to honor H.M. the King Bhumibhol including 1) Thai traditional drama called Lakorn Pan Tang, 2) Thai southern shadow puppet show called Nang Taloong, 3) Thai traditional drama called Li-ke, 4) Thai northeastern music called Mo Lam, 5) traditional Thai northern drama show called Lakota Fon Lanna 6) Thai traditional puppet show called Hoon Lakorn Lek, 7) Thai traditional puppet show called Hoon Kra Bok, 8) Musical dramas and 9) animations. Each approach, depending on the aptitudes the budget. Theatres and management. The researcher perceives that the folklore is the ancient wisdom inherited from the past which is presented through the conflict between human attitude and moral, it therefore the valuable tools to remind and purify people's minds, shaping and improving people's way of life and society, as well as further developing other forms of performance.

Keywords : guideline for Creating, folklore, performance, Mahajanaka

บทนำ

สภาพปัญหาของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันเป็นสังคมที่มองเห็นความสำคัญของคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ยิ่งระบบของการพัฒนาสังคมมีความเจริญก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด ปัญหาจากการพัฒนาประเทศชาติมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นมนุษย์ชาติเล็งเห็นความสำคัญของวัตถุเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการของตนเองต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น ระบบความคิดและสภาพจิตใจของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ จึงมีปัญหาด้านจิตเกิดขึ้นมากมายและปรากฏให้เห็นถึงความหลากหลายของการดำรงชีวิตมนุษย์ที่มีอุปนิสัยปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมและระบบการพัฒนาของประเทศชาติทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ บทบาทหน้าที่ทางสังคมถูกทำให้มองเห็นว่ามนุษย์มีการดิ้นรนและแข่งขันเพื่อเลือกสรรสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านปัจจัยพื้นฐานและด้านความมั่นคงของคุณภาพชีวิตและจิตใจ ด้วยกระแสสังคมปัจจุบันส่งผลให้มนุษย์ขาดศรัทธาในสิ่งดีเห็นใจดี ตลอดจนสภาวะแห่งชุมชน สังคม และประเทศชาติปรากฏปัญหาและเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากปัญหาสังคมหลายด้าน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาด้านการศึกษา ฯลฯ มีวิถีแห่งการดำรงชีวิตและพฤติกรรมที่สวนทางกับสิ่งที่ตนเลื่อมใสศรัทธาและนำมาเป็นคติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงปรากฏเป็นปัญหาด้านการดำเนินชีวิตตกอยู่ในสภาพที่ไม่แตกต่างจากประชากรในประเทศชาติภูมิภาคอื่นทางด้านจิตใจ หลงใหลในวัตถุมากกว่าสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงขึ้นครองสิริราชสมบัติก็ทรงเริ่มอุทิศพระวรกายเพื่อพสกนิกรชาวไทยบนผืนแผ่นดินสยาม ตลอดจนทรงบำบัดทุกข์ บำรุงสุขอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ด้วยความกังวลพระราชหฤทัยต่อการพัฒนาประเทศและมีพระราชประสงค์ให้ประเทศที่ดำรงอยู่ด้วยหลักแห่งพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรือง และด้วยมีพระราชประสงค์ทรงเป็นห่วงพสกนิกรชาวไทยของพระองค์ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและไม่ลุ่มหลงในอบายมุขด้านต่าง ๆ เนื่องจากเล็งเห็นว่าความลุ่มหลงในอบายทั้งหลายที่เข้ามาครอบงำพสกนิกรชาวไทยของพระองค์จะเป็นปัญหาที่ส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความถดถอยเพราะมนุษย์ขาดสติ และขาด

หลักคติคุณธรรมจริยธรรมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังที่ สมยศ ศุภกิจไพบูลย์และคณะ (2560: 23) ได้อธิบายถึงครั้งที่สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกตรัสว่า “ไทยเราในขณะนี้แม้เปรียบกับพระมหาชนก ย่อมมีอันตรายเบาคว่ำมากมาย วิกฤตติก็แตกต่างกัน แต่สามารถบำเพ็ญวิริยะบารมีให้เกิดผลสำเร็จอย่างวิเศษยิ่งได้เช่นเดียวกัน ขอให้ตั้งใจแผ่ความปรารถนาดีไปให้ทั่วถึงทุกเทกำลังกายกำลังใจให้สามารถประคับประคองประเทศชาติให้พ้นวิฤตติการณ์...”

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศชาติของพลกนิกรชาวไทย ด้วยพระวิริยะอุตสาหะและพระปรีชาสามารถทางด้านวรรณกรรมและการเป็นนักประพันธ์ ตลอดจนทรงห่วงใยไพร่ฟ้าประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าจึงทรงพระราชนิพนธ์หนังสือขึ้นเพื่อเป็นเครื่องพิจารณาให้กับสาธุชนทั้งหลายได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต โดยสอดแทรกคติธรรมคำสอนไว้ในพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับคติแห่งการบำเพ็ญวิริยะบารมี หรือด้านแห่งความเพียรเรื่อง “พระมหาชนก” ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งในทศชาติชาติดกอันเป็นหนึ่งใน 10 ชาติสุดท้ายก่อนที่พระโพธิสัตว์จะมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะและตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอัจฉริยภาพที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกกำเนิดขึ้นเมื่อพระองค์ทรงดับพระธรรมเทศนาของสมเด็จพระมหาวิรรวงศ์ (วิน ธมฺมสโรมหาเถร) วัดราชผาติการาม เมื่อ พ.ศ.2520 เรื่องพระมหาชนกเสด็จทอดพระเนตรพระราชอุทยาน ในกรุงมิลิดา จึงเป็นนัยสำคัญว่า “สิ่งใดดีมีคุณภาพ จะเป็นเป้าหมายของการยื้อ และเป็นอันตรายในท่ามกลางผู้ขาดปัญญา”

พระอัจฉริยภาพในด้านการทรงเป็นนักประพันธ์ด้วยความประณีต และทรงตั้งพระราชหฤทัยเผยแพร่อย่างกว้างขวางเพื่อให้เป็นเครื่องเตือนใจประชาชนเข้าถึงจิตใจผู้คนที่ผิดศีลธรรมที่เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ชนทุกหมู่เหล่า จึงทรงค้นเรื่องพระมหาชนกในพระไตรปิฎก (สุตตันตปิฎก ชุททกนิกาย ชาดก เล่มที่ 4 ภาคที่ 2) และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษเสร็จสมบูรณ์เมื่อปี พุทธศักราช 2531 และทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พิมพ์ในโอกาสเฉลิมฉลองกาญจนาภิเษกแห่งรัชกาล จึงทรงเก็บใจความสำคัญของเรื่องมาทรงพระราชนิพนธ์เป็นสำนวนที่ทันสมัย ดัดแปลงแก้ไขเรื่อง

ตอนท้ายในคติธรรมเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม (ภูมิพลอดุลยเดชฯ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2540: 6-8) จากพระวชิระยะอุตสาหะในการพระราชนิพนธ์หนังสือเพื่อเป็นแนวทางให้มนุษย์ได้นำไปใช้เป็นข้อคิด แต่เรื่องราวที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ฉบับนี้ มิได้มีพระราชประสงค์ให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงเพียงประการเดียว แต่พระองค์ยังสอดแทรกสาระสำคัญ และหลักคำสอนผ่านบทสนทนาและข้อความที่ปรากฏในหนังสือ โดยการใช้ภาษาในแบบของพระองค์ ดังที่รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน (2559: 14) กล่าวว่า มหามงคลสมัยกาญจนาภิเษกในปี พ.ศ.2539 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะในวันแถลงข่าว เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2539 และทรงมีพระราชดำรัสว่า “ผู้ที่รู้เรื่องพระไตรปิฎก ก็ได้อ่านพระไตรปิฎก ที่เกี่ยวข้องกับพระมหาชนก แต่ยังไม่เห็นหนังสือเล่มนี้ ที่จะขึ้นมาครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยงานของท่าน จึงขอขอบใจทุกคนที่มาชุมนุมกัน เพื่อรับรู้หนังสือเล่มนี้มีขึ้นแล้วที่ต้องขอบใจ เพราะหนังสือเรื่องนี้เป็นที่รักของข้าพเจ้า เป็นสิ่งที่เห็นว่ามี ความสำคัญ และเป็นผู้ที่ได้ก่อกำเนิดขึ้นมา”

นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกที่มีการจัดสร้างขึ้นในโอกาสสำคัญต่าง ๆ อย่างมากมาย โดยเป้าหมายสำคัญคือการถ่ายทอดโบราณคดีที่ปรากฏ อยู่ภายในบทพระราชนิพนธ์ เสมือนการสืบสานเจตนารมณ์ของพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นห่วงพสกนิกรชาวไทยและประเทศชาติ ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้บทพระราชนิพนธ์ได้ เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น จึงส่งผลให้นักนาฏยประดิษฐ์ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนต่างเล็งเห็นความสำคัญว่านาฏกรรมจะเป็นเครื่องมือต่อการเตือนสติ เตือนใจมนุษย์เมื่อมีความคิดย่อหย่อนต่อหลักคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นจึงนำโบราณคดีที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกมาจัดสร้างขึ้นเป็นนาฏกรรมตาม ความถนัดและกาได้รับนโยบายของหน่วยงาน โดยการสอดแทรกโบราณคดีไว้ตลอด การดำเนินเรื่อง บทเจรจา บทบาทของผู้แสดง เนื่องจากเล็งเห็นว่านาฏกรรมเป็นวิธีการ หนึ่งที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้ชมได้รับประโยชน์และหลักคำสอนในด้านความเพียรควบคู่ ไปกับการแสดง เนื่องจากองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ของการจัดสร้างนาฏกรรมเป็น ปัจจัยส่งผลที่ทำให้โบราณคดีเกิดการซึมซับด้วยการเล่าเรื่องราวผ่านแนวทางของ

นาฏยศิลป์ ส่งเสริมให้เกิดความน่าสนใจได้มากยิ่งขึ้น นัยสำคัญของการสร้างสรรค์นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกมิได้อยู่ที่ความบันเทิงแต่เพียงประการเดียว แต่ยังคงเป็นภาพที่ติดตรึงอยู่ในหัวใจของคนไทย ต่างเล็งเห็นความสำคัญของการนำวรรณศิลป์ในแบบฉบับของพระเจ้าแผ่นดินมาพัฒนาและถ่ายทอดในรูปแบบของนาฏกรรมตามหลักแนวคิด โอกาสและสถานที่ในการจัดแสดงไปในทิศทางต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับยุคสมัยและกลุ่มผู้ชม ยิ่งไปกว่านั้นนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกยังแสดงให้เห็นถึงการสะท้อนสังคมเกี่ยวกับคติโบราณในด้านต่าง ๆ เช่น ความเพียร ความสามัคคี การศึกษา และความกตัญญู ดังที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะถ่ายทอดโบราณคดีไว้ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกเพื่อพสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนาชีวิตและประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเบื้องต้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์ผลงานนาฏกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยทั้งนี้บทความฉบับนี้จะกล่าวถึงแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ซึ่งเป็นนาฏกรรมที่สร้างขึ้นจากคดีคำสอนมีที่มาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก โดยเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นต้นแบบของการสร้างนาฏกรรม และพัฒนาไปสู่นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในพระมหาชนก เดอะ ฟิโนมินอล ไลท์โชว์ ปี พ.ศ.2557 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1.ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ สุจิตร์ บทละครบทสัมภาษณ์ การชมวิดิทัศน์ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกอันเกิดขึ้น จากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรรณานถบพิตร โดยการแบ่งกลุ่มบุคคลออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สร้าง ผู้เกี่ยวข้องและนักแสดงกิตติมศักดิ์นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ฉบับกรรมศิลป์ภาพกร ได้แก่

1) ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก	ผู้ช่วยผู้กำกับ
2) อาจารย์ไพฑูรย์ เข้มแข็ง	นักแสดงพระโพลชนก
3) ดร.ปรกรณ์ พรพิสุทธิ	นักแสดงพระมหาชนก
4) ผศ.ขวัญใจ คงถาวร	นักแสดงนางเมขลา
5) อาจารย์สุพรทิพย์ ศุภรกุล	ฝ่ายเครื่องแต่งกาย

กลุ่มที่ 2 ผู้สร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกเพื่อเทิดพระเกียรติ ฉบับนาฏกรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.สชาติพร พงศ์วิษฐ์ ผู้กำกับการแสดง

กลุ่มที่ 3 ผู้สร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ฉบับนาฏกรรมพื้นบ้าน ได้แก่

- 1) หนัจนครินทร์ ชาทอง ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) พ.ศ. 2550

กลุ่มที่ 4 ผู้สร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ฉบับหุ่นละครเล็ก ได้แก่

1) คุณยุพิน กุลนิตย์ ผู้ช่วยผู้กำกับ และผู้แต่งบทเรื่องพระมหาชนกฉบับหุ่นละครเล็ก

กลุ่มที่ 5 ผู้สร้าง ผู้เกี่ยวข้องนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก เดอะ ฟิโนมีนออนไลฟ์ โชว์ ได้แก่

1) คุณสุวรรณดี จักรวารวุฒิ	ผู้กำกับการแสดง
2) คุณนิพนธ์ วรรณมรินทร์	ผู้ออกแบบลีลาการแสดง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้จัดสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในโอกาสสำคัญต่าง ๆ อีกมากมายตลอดจนผู้แสดงและผู้เกี่ยวข้อง

3. การสังเกตภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนการชมนานาฏกรรมจากโบราณคดีที่จัดแสดงในโอกาสต่าง ๆ

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โบราณคดี คือภูมิปัญญาหรือคลังสมองเชิงคุณธรรมของมนุษย์และจะปรากฏขึ้นเมื่อมนุษย์มีความคิดขัดแย้งกับหลักคุณธรรมจริยธรรมซึ่งโบราณคดีมิได้มีรูปแบบการถ่ายทอดเพียงแค่การบอกเล่าทางศาสตร์ด้านภาษา การบอกเล่าด้วยคำพูด หรือแนะนำให้กระทำตามเพียงเท่านั้น แต่มีรูปแบบการถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติให้เห็นแบบบออย่าง ซึ่งในลักษณะดังกล่าวอาจจะเป็นข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติ ดังเช่นโบราณคดีที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง บทเจรจา ตลอดจนการดำเนินเรื่องและการถ่ายทอดผ่านบทบาทของผู้แสดงนาฏศิลป์เพื่อความความบันเทิง แต่หลักสำคัญของโบราณคดีแม้ว่าจะเกิดความบันเทิงแต่ก็ยังคงมีจุดมุ่งหมายโดยการสอดแทรกคติศาสนาด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นคติเตือนใจผู้ชมสามารถนำไปปรับใช้ต่อการดำเนินชีวิตในสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โบราณคดีจึงเปรียบเสมือนสื่อ

ทางอ้อมในการอบรมสั่งสอนมนุษย์ในรุ่นปัจจุบันให้รับรู้ถึงการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม

บทบาทและความสำคัญของโบราณคดีจึงเป็นตัวกลางที่เข้าไปแฝงอยู่ในสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน หรือนาฏกรรม ที่คอยกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการขบคิดเมื่อกระทำ ความผิด เนื่องจากในสารัตถะของเนื้อเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงกลวิธีการสอนมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยถ่ายทอดผ่านบทบาทของตัวละคร นอกจากนี้โบราณคดียังเป็นเรื่องราวที่ยึดถือสืบต่อกันมาจากในอดีตและเกิดการปรุงแต่งขึ้นใหม่โดยคนปัจจุบัน บอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครั้งที่ผ่านมาจากปากเปล่าสู่วรรณกรรม ซึ่งจะเห็นชัดในรูปแบบของการประพจน์ดี ความกล้าหาญ ความกตัญญู ความเมตตา ความเพียรพยายาม เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อโบราณคดีพัฒนารูปแบบไปสู่วรรณกรรม จึงส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความเบื่อหน่ายต่อการถ่ายทอดโบราณคดีในรูปแบบตัวอักษรและวรรณศิลป์ จึงเกิดการหยิบยกบทวรรณกรรมมาจัดสร้างขึ้นเป็นผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อทำให้ผู้รับสารเกิดความเพลิดเพลินและได้รับคติที่ปรากฏภายในโครงเรื่อง เช่นการเปลี่ยนการสนทนาของตัวละครในวรรณกรรมมาเป็นบทร้องของผู้แสดง เปลี่ยนจากเครื่องแต่งกายของภพवादที่ปรากฏในวรรณกรรมพัฒนาเป็นเครื่องแต่งกายของผู้แสดง มีการใช้องค์ประกอบด้านแสง เสียง และการสร้างฉากเข้ามามีบทบาทต่อวิธีการถ่ายทอดโบราณคดีไปสู่นาฏกรรม ดังนั้น นาฏกรรมจากโบราณคดี คือการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นจากคติโบราณหรือความคิดเชิงคุณธรรมของมนุษย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้มนุษย์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและสามารถยกระดับคุณภาพทางสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

จากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร จึงพัฒนาไปสู่การจัดสร้างขึ้นเป็นนาฏกรรมในครั้งแรกโดยกรมศิลปากร เมื่อปี พ.ศ.2540 ในรูปแบบของละครชาตก จากนั้นจึงปรากฏให้เห็นถึงนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนจัดสร้างขึ้นตามความถนัดของศิลปินในแนวทางต่าง ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ประเด็นสำคัญของการจัดสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกปรากฏให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญต่อการ

จัดสร้างเกิดขึ้นจากงบประมาณและการได้รับความร่วมมือจากผู้สนับสนุน จากการสัมภาษณ์คุณยุพิน กุลนิศย์ (สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2561) ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง และผู้แต่งบทละครเรื่องพระมหาชนก ฉบับหุ่นละครเล็ก สรุปความได้ว่า การจัดสร้างนาฏกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ปัจจัยด้านงบประมาณเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และความพร้อมของผู้สร้าง แม้ว่าคุณผู้สร้างจะมีคติประจำใจในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม แต่หากขาดปัจจัยทางด้านการเงินมาผลิตผลงานในด้านต่าง ๆ ผลงานสำเร็จลงได้แต่ก็จะปรากฏให้เห็นถึงคุณภาพของผลงานตามอรรถภาพของปัจจัยสนับสนุน

ดังนั้น แนวทางการนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกจึงเป็นการพัฒนาเนื้อความที่เป็นคาถาสอนใจมนุษย์ในทุกระดับชั้น ให้พัฒนาการเป็นนาฏกรรมที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดของนักนาฏยประดิษฐ์และตามปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นาฏกรรมเกิดความสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น ด้านงบประมาณ ความสะดวกในเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ประกอบการแสดง จำนวนผู้แสดง หรือการได้รับความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความสนใจของผู้ชม ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการสร้างนาฏกรรมย่อมมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่สุดท้ายแล้วนาฏกรรมเป็นเครื่องมือที่ส่งผ่านแนวคิดและแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของผู้สร้างได้เป็นอย่างดี แม้ว่านาฏกรรมจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความบันเทิงของมนุษย์ในเชิงประจักษ์ แต่ในทิศทางที่กลับกันนาฏกรรมก็ยังเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพจิตใจมนุษย์และประโยชน์ให้เกิดคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในทิศทางใด ผลจากการศึกษาแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ต่อการสร้างนาฏกรรม จำนวน 9 รูปแบบหลัก ต่อไปนี้

1. นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครพันทาง

นาฏกรรมจากโบราณคดีในยุคเริ่มต้นผู้สร้างได้ถอดความเนื้อเรื่องจากแนวความคิดในบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร มาเป็นต้นแบบและปรับสร้างเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามรูปแบบของนาฏกรรมไทย โดยมีเนื้อร้อง ทำนองดนตรี การขับร้อง รูปแบบการแต่ง

กาย ฉาก รวมทั้งการคัดเลือกผู้แสดงใช้นาฏยศิลป์ที่มีความถนัดในด้านการขับร้อง และการเคลื่อนไหวแบบละครรำ และจัดแสดงขึ้นครั้งแรกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดแสดงในวันข้าราชการพลเรือนสามัญ วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2540

ภาพที่ 1 นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกฉบับกรมศิลปากร
ที่มา: (อิทธิศักดิ์ บุญปราศภัย, 2540: 279)

2.นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบหนังตะลุง

การจัดสร้างพระมหาชนกในรูปแบบหนังตะลุง โดยหนังนครินทร์ ชาทอง ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน (หนังตะลุง) โดยจัดสร้างในโครงการผลิตสื่อพื้นบ้านเผยแพร่โครงการเสมาพัฒนาคุณธรรมตามพระราชดำรัส ในระหว่างเดือน พฤษภาคม - ธันวาคม และปีต่อมาได้ปรับปรุงบทและจัดสร้างขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2544 ในการประชาสัมพันธ์โครงการเสมาพัฒนาคุณธรรมตามพระราชดำรัส และบันทึกเทปเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 11 ระหว่างวันที่ 2 - 5 เมษายน 2544 จากการศึกษาพบว่า นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบของหนังตะลุง เกิดขึ้นจากกระแสทางสังคมที่สังเกตเห็นว่าเรื่องราวของพระมหาชนกเป็นที่ชื่นชอบ และให้ความสนใจต่อประชาชนคนไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งมีการนำเรื่องราวที่เป็นจุดสนใจในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบันมาสร้างเป็นนาฏกรรมตามความถนัด เพื่อให้ได้รับความนิยมและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม

ภาพที่ 2 นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกรูปแบบหนังตะลุงจากความเพียร
ที่มา: นครินทร์ ชาทอง (2561, 15 พฤษภาคม)

การสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกรูปแบบหนังตะลุง มีแนวคิดของการแต่งบทร้อง เกิดจากการศึกษาด้านแบบของตัวละครในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกร และนำมาปรับปรุงให้เข้ากับการดำเนินเรื่องแบบหนังตะลุง ด้วยลักษณะของกลอนสี่หรือกลอนแปด และใช้การพากย์เพื่อดำเนินเรื่องหรือเรียกว่า “บทเกี่ยวจ้อ” โดยใช้ภูมิปัญญาของนายหนังคิดบทเพื่อดำเนินเรื่อง ต้องมีไหวพริบปฏิภาณและต้องนำเหตุการณ์บ้านเมืองมาผสมกับเค้าโครงเรื่องที่ได้กำหนดแต่เรื่องพระมหาชนกรเป็นบทพระราชนิพนธ์ที่มีความซับซ้อนจะต้องอ่านให้ละเอียดและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยให้ได้ โดยใช้ตัวหนังตกเป็นผู้ดำเนินเรื่อง อีกทั้งต้องสอดแทรกคำสอนพร้อมทั้งความตลกควบคู่ไปในบทร้อง เพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดความเพลิดเพลิน ใช้ทำนองดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ได้แก่ ทับ กลอง โหม่ง ฉิ่ง ปี่ นอกจากนี้ยังนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม เช่น กลองชุด คีย์บอร์ด เพื่อให้ผู้ชมไม่เกิดความเบื่อหน่าย การสร้างเครื่องแต่งกายถอดแบบมาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกร และผสมผสานเทคนิคการแกะตัวหนังตะลุงตามขั้นตอนคือ การร่างภาพ การแกะฉลุ การลงสี การขัดน้ำมันชักเงา ซึ่งลวดลายของเครื่องแต่งกายรูปหนังตะลุงใน

เรื่องพระมหาชนกจะเกิดขึ้นจากกลดลายตามจินตนาการของช่าง เช่น ลายดอกพุดตาน ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายผ้าตาหมากรุก รวมทั้งการออกแบบฉากการออกแบบฉากจะใช้พื้นหลังของจอหนึ่งตะลุง แต่จะมีเพียงการสร้างฉากประกอบอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทต่อการแสดงเช่น ช้าง รถม้า เรือสำเภา เป็นต้น

เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตรทรงครองสิริราชย์สมบัติครบ 60 ปี ซึ่งเป็นปีมหามงคลที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย ตรงกับวันพฤหัสบดีที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2549 หน่วยงานทุกภาคส่วนต่างจัดงานเฉลิมฉลองด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พบว่านาฏกรรมเทิดพระเกียรติเรื่องพระมหาชนกเป็นนาฏกรรมที่จัดสร้างขึ้นเป็นจำนวนมากในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีรูปแบบการจัดสร้างตามศักยภาพและการบริหารจัดการด้านนาฏกรรม โดยพบว่าเค้าโครงเรื่องส่วนใหญ่มาจากบทพระราชนิพนธ์และนำมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมและสอดคล้องกับยุคสมัย ตลอดจนใช้ระบบแสง สี เสียง สถานที่จัดแสดงให้เกิดความสมจริงและทำให้ผู้ชมเกิดอรรถรสต่อการรับชมมากยิ่งขึ้น

3. นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครเพลง

จากการศึกษา พบว่า การจัดสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบของละครเพลง ได้ปรากฏขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ภาคใต้การอำนวยความสะดวกโดยบริษัทภาคเอกชน จำนวน 2 ครั้ง โดยให้ชื่อว่า การแสดงชุดร้อยล้านดวงใจถวายพ่อ : มหานาฏกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และ นาฏกรรมพระมหาชนกในวิถีตรานาฏกรรมเทิดพระเกียรติพระมหาชนก

ในครั้งที่ 1 จัดเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม - 11 มิถุนายน พ.ศ. 2549 จัดสร้างในรูปแบบนาฏกรรมร่วมสมัยใช้วิธีการดำเนินเรื่องในรูปแบบการแสดงเป็นละครเพลงใช้องค์ประกอบในการแสดงทางด้านศิลป์ที่สร้างให้เกิดภาพกึ่งเทพนิยาย ณ อิมแพคอารีนา เมืองทองธานี ประกอบด้วย 9 องค์ ใช้เวลาในการแสดง 45 นาที การออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยการผสมผสานกับนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากล รวมทั้ง

ทำนองดนตรีประกอบการแสดงเป็นดนตรีร่วมสมัยซึ่งใช้เครื่องดนตรีสากลในรูปแบบการบรรเลงวงซิมโฟนี การออกแบบเครื่องแต่งกายยังคงยึดหลักของเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ตามแบบนาฏศิลป์ไทย และบางตัวละครใช้การศึกษาข้อมูลจากภาพวาดที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกมาเป็นแบบอย่าง นอกจากตัวละครที่เป็นตัวประกอบใช้วิธีการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายให้เกิดความเหมาะสมกับตำแหน่งและบทบาทของตัวละครนั้น ๆ เช่นตัวละครที่แสดงเป็นคลื่นน้ำ ออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นเสื้อแขนยาว และกางเกงขายาวสีขาวฟ้า ส่วนชาวบ้านใช้วิธีการนุ่งโจงกระเบนสวมเสื้อแขนกระบอกหรือห่มสไบ เป็นต้น ตลอดจนการออกแบบฉากการออกแบบฉากตามภาพวาดจิตรกรรมที่ปรากฏอยู่ในบทพระราชนิพนธ์

4. นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบลิเกทรงเครื่อง

โดยการจัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร และการลิเกการกุศลเพื่อสมทบทุนแก๊งคิดปิ่นอาวโสของสมาคมลิเกแห่งประเทศไทย ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยใช้เวลาในการแสดง 2 ชั่วโมง 20 นาที

ภาพที่ 3 ลิเกการกุศล เรื่องพระมหาชนก แสดงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2543 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ที่มา: (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2546: 21)

5.นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครพ็อนล้านนา

อำนวยการจัดสร้างโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร และต้องการให้ประชาชนได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในโครงการพระราชดำรินด้านนันทนาการของเชียงใหม่ โดยจัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2553 โดยคุณธีรยุทธ นิลมุล ใช้เวลาในการแสดง 1 ชั่วโมง 30 นาที ณ ลุ่มแม่น้ำหนองเขียว โดยมีรูปแบบการแต่งกายที่ผสมระหว่างนาฏยศิลป์ไทยและการแต่งกายแบบล้านนา รวมทั้ง ดำเนินเรื่องด้วยการขับเป็นเพลงระบำซอ ดนตรีพื้นเมืองทางภาคเหนือ และมีการใช้ภาษาคำเมืองเป็นบทพร้อมและการเจรจาในบางช่วงของนาฏกรรม

จากการสัมภาษณ์ ธีรยุทธ นิลมุล (2562, 22 เมษายน) กล่าวว่า การสร้างนาฏกรรมเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครพ็อนแบบล้านนา มีความแปลกใหม่ตรงการใช้สถานที่ในการจัดแสดงภายในสระน้ำในทุก ๆ ฤดูกาล โดยการใช้ที่นั่งร้านหรือที่เรียกว่าแคร่ไม้ไผ่จำนวน 30 เมตร ปูไว้บริเวณพื้นด้านล่าง ใช้งบประมาณการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400,000 บาท และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ภาพที่ 4 นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครพ็อนล้านนา

ที่มา: ธีรยุทธ นิลมุล (2562, 22 เมษายน)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

6. นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบของหุ่นกระบอก

การนำการแสดงหุ่นกระบอกไทยแบบดั้งเดิมเรื่องพระมหาชนก ตอนความเพียร โดยครั้งแรกจัดสร้างขึ้นในการเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร เมื่อ ปี 2555 ณ บริเวณท้องสนามหลวง ในรูปแบบของหุ่นกระบอกไทยแบบดั้งเดิม ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที ผู้แสดง 12 คน

ภาพที่ 5 นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบละครหุ่นกระบอกไทย
ที่มา: นิเวศ แววมณะ (2562, 25 เมษายน)

จากนั้นได้มีการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่สามารถทำให้ผู้ชมมีความเข้าใจและความเพลิดเพลินต่อการรับชมมากยิ่งขึ้น โดยนำเรื่องราวแห่งความเพียรมาพัฒนาและสร้างสรรค์ตามแบบของหุ่นกระบอกไทย โดยใช้ชื่อตอนการแสดงว่า “อุบัตินาวาใต้ความหายนะ ย่อมมีความงามซ่อนอยู่” รวมทั้งการใช้เทคนิคพิเศษในด้านของกราฟิกถ่ายทอดผ่านจอ LCD เวลาในการแสดง 10 นาที โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จัดสร้างในครั้งแรกมาพัฒนาขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ต่อสายตาผู้ชม จากการสัมภาษณ์นิเวศ แววมณะ (2562, 25 เมษายน) ได้กล่าวว่า การจัดสร้างหุ่นกระบอกเรื่องพระมหาชนกในครั้งแรกใช้ต้นทุนน้อย แต่ต้องสร้างแนวคิดให้ผู้ชมเข้าใจไม่เบื่อหน่าย

นอกจากนี้การออกทำการแสดงแต่ละครั้งจะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถถนอมต้นทุนให้ได้เร็วที่สุด และหาแนวคิดใหม่ๆ มาร่วมอยู่ในการแสดงอย่างสม่ำเสมอ

7. พระมหาชนกแบบฉบับหุ่นละครเล็ก (นาฏยศาลา โจฬลยส์)

แนวทางการสร้างนาฏกรรมหุ่นละครเล็กเรื่องพระมหาชนก โดยอ้างอิงมาจากพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร เรื่องพระมหาชนก รวมทั้งนิทานชาดกพระเจ้าสิริชาติ และพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเขียนบทโดยคุณยุพิน กุลนิตย์ กำหนดจัดสร้างเป็นนาฏกรรมในยุคสมัยคูปตะของอินเดีย เพราะอารยธรรมเจริญถึงขีดสุดในทุกด้าน ทั้งด้านปรัชญา ศาสนา วรรณคดี ดนตรี นาฏศิลป์ จิตรกรรมและประติมากรรมโดยการประพันธ์ทำนองดนตรีเป็นเครื่องดนตรีไทยผสมผสานกับเครื่องดนตรีจากแถบเอเชีย เพื่อให้คงลักษณะของความเป็นไทยในท่วงทำนองที่สอดคล้องกับสมัยคูปตะ โดยใช้ซีตาร์เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายและกลองทับล่า (Tabla) เป็นเครื่องดนตรีหลัก นอกจากนี้อาจารย์วิธรรม ตระกูลเงินไทย รับหน้าที่เป็นผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายได้อ้างอิงจากรูปแบบการแต่งกายของภาพจำหลักและการแต่งกายประติมากรรมตามสมัยประวัติศาสตร์สมัยคูปตะตามแบบอย่างอินเดีย

ภาพที่ 6 นาฏกรรมพระมหาชนกในรูปแบบหุ่นละครเล็กโจฬลยส์

ที่มา: ยุพิน กุลนิตย์ (2561, 19 กุมภาพันธ์)

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2552 ได้ดำเนินการจัดแสดงขึ้นอีกครั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2552 และเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2552 และเพื่อน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับคณะนาฏยศาลา ทุ่งละครเล็ก ไว้ในพระอุปถัมภ์ โดยปรับปรุงอีกครั้ง และออกจัดแสดงใน 4 ภูมิภาคโดยเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย

8. นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบหมอลำ

คณะนักร้อง อุไรพร ศิลปินเสียงอีสานได้จัดสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก โดยแนวทางการสร้างพระมหาชนกในรูปแบบนาฏกรรมพื้นบ้านภาคอีสาน ใช้เอกลักษณ์ของการขับร้องในรูปแบบลำเรื่องต่อกลอน และทำนองดนตรีเป็นดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที โดยการจัดสร้างมีจุดมุ่งหมายเพื่อในโอกาสเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของเหล่าศิลปินพื้นบ้านอีสาน โดยมีการจัดแสดงก่อนเปิดเวทีดนตรีหมอลำ

ภาพที่ 7 การสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในรูปแบบหมอลำ

โดยใช้ประกอบการแสดงก่อนเปิดทำการแสดงวงดนตรีลูกทุ่งเสียงอีสาน

ที่มา: <https://youtu.be/qWZqgp9CLo> (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2561)

ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เข้าถึงนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกมากยิ่งขึ้น สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการแอนิเมชันและคอมพิวเตอร์กราฟิกส์ไทย หรือ TACGA ทางไทยรัฐทีวี จัดสร้างเรื่องพระมหาชนกที่ถ่ายทอดในฉบับการ์ตูนภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ ความยาว 1 ชั่วโมง 45 นาที แบ่งเป็น 3 ตอนคือการกำเนิด ความเพียร และสติปัญญา โดยออกฉายเมื่อปี พ.ศ.2557 ในทุกช่องสถานีโทรทัศน์ และออกอากาศทางโทรทัศน์ทุกสถานี หลังจากที่มีกระแสตอบรับเป็นอย่างดีจึงได้มีการนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนแอนิเมชันทางโรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ซีนีเพล็กซ์ เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้เล็งเห็นถึงคติแห่งความเพียรพยายาม เพื่อสามารถให้เยาวชนได้รับความเพลิดเพลินและเข้าถึงหลักคติน่าสอนที่ปรากฏในเรื่องพระมหาชนก

ภาพที่ 8 แนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก
ในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชัน

ที่มา : https://www.isranews.org/isranews-article/35517-news_35517.html

(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2561)

9.นาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก เดอะฟีโนมีนอน लाईฟโชว์ (Mahajanaka the Phenomenon live show)

พระมหาชนก เดอะฟีโนมีนอน लाईฟโชว์ เป็นนาฏกรรมในรูปแบบใหม่ที่นำเสนอเป็นละครเพลงในการดำเนินเรื่องทั้งหมด ตลอดจนการกำหนดให้รูปแบบการจัดสร้างเป็นไปตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ เมื่อโบราณที่ตั้งอยู่ในแคว้นวิเทหะในชมพูทวีป ดังนั้นรูปแบบนาฏกรรมในด้านศิลปะจะมีความสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านต้นกำเนิดชาดกมาจัดแสดงผ่านสื่อมัลติมีเดีย แสง สี เสียงด้วยเทคนิคทันสมัย นอกจากจะสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชมแล้วยังเป็นการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปยังเด็ก เยาวชนและประชาชนคนไทย เพื่อให้ตระหนักถึงความเพียร ความอดทน และการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยกำหนดออกเป็น 9 องค์กรแต่งบพร้อมโดยกำหนดให้เป็นละครเพลงในการดำเนินเรื่องโดยวงออเคสตรา

เครื่องแต่งกายกำหนดแนวคิดตามโครงเรื่อง โดยการให้ผ้าสาหรณ์ที่มีลวดลายคล้ายคลึงกับเครื่องแต่งกายของชาวอินเดียมีสีสันที่สดใส เนื่องจากจะต้องทำให้ผู้ชมมองเห็นได้ชัดในระยะไกล นอกจากนี้มีการนำเทคนิคและวิธีการตกแต่งเสื้อผ้าตามแบบอย่างของลิเกมาปรับใช้ โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายของนางมณีเมขลาเพื่อให้สะท้อนกับแสงไฟได้อย่างชัดเจน การออกแบบฉากและสร้างฉาก โดยจัดขึ้นขึ้นเป็น 3 ระดับ คือเวทีด้านบนสุด เวทีส่วนกลาง และเวทีระดับผิวน้ำ เพื่อทำให้รูปแบบนาฏกรรมเกิดความสมจริงและมีมิติมากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญจะต้องคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายตัวละครและการเข้าออกของนักแสดงไว้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากนักแสดงมีจำนวนมากและมีพื้นที่อย่างจำกัด ในส่วนของการสร้างฉากอื่น ๆ เช่นชบวนของม้า หรือต้นมะม่วง ควบคุมการเคลื่อนย้ายของฉากด้วยระบบไฮโดรลิก โดยการควบคุมของคุณอุบลัมป์ นิสิตสุขเจริญ ผู้เชี่ยวชาญด้านไฮดรอลิก การประธาณบริษัทไรท์แมน

ภาพที่ 9 นาฏกรรมพระมหาชนกในรูปแบบใหม่ พระมหาชนก เดอะพีโนเน็อน ไลฟ์ โชว์ **ที่มา:** นิพนธ์ วรรณมทินทร์ (2559, 24 กันยายน)

รูปแบบเครื่องแต่งกายกำหนดแนวคิดตามโครงเรื่อง โดยการใช้ผ้าสาหร่ายหรือผ้าลินินที่มีลวดลายคล้ายคลึงกับเครื่องแต่งกายของชาวอินเดียนมีสีสันที่สดใส เนื่องจากจะต้องทำให้ผู้ชมมองเห็นได้ชัดในระยะไกลนอกจากนี้มีการนำนวัตกรรมของการจัดสร้างเครื่องแต่งกายขึ้นโดยการนำเทคนิคและวิธีการตกแต่งเสื้อผ้าตามแบบอย่างของลิเก โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายของนางมณีเมขลาเพื่อให้สะท้อนกับแสงไฟได้อย่างชัดเจน การออกแบบฉากและสร้างฉาก โดยจัดขึ้นขึ้นเป็น 3 ระดับ คือเวทีด้านบนบนสุด เวทีส่วนกลาง และเวทีระดับผิวน้ำ เพื่อให้รูปแบบนาฏกรรมเกิดความสมจริงและมีมิติมากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญจะต้องคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายตัวละครและการเข้าออกของนักแสดงไว้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากนักแสดงมีจำนวนมากและมีพื้นที่อย่างจำกัด ในส่วนของการสร้างฉากอื่น ๆ เช่นชบวนของม้า หรือต้นมะม่วง ควบคุมการเคลื่อนย้ายของฉากด้วยระบบไฮดรอลิค โดยการควบคุมของคุณอุปัทม์ป์ นิสิตสุขเจริญ ผู้เชี่ยวชาญด้านโสตทัศนูปการ ประธานบริษัทไรท์แมน

นาฏกรรมพระมหาชนกฉบับเดอะพีโนเน็อน ไลฟ์ โชว์ ได้รับความร่วมมือจากสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกรุงเทพมหานคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาส

ทรงเจริญพระชนมพรรษา 87 พรรษา 5 ธันวาคม 2557 โดยเนรมิตทะเลสาบสวนเบญจกิติ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เป็นเวทีกลางน้ำขนาดใหญ่ 22,000 ตารางเมตร เพื่อถ่ายทอดบทพระราชนิพนธ์อันทรงคุณค่าในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่แฝงไปด้วยปรัชญาคุณธรรมแห่งความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งเป็นการแสดงระบบแสง สี เสียง และเทคนิคพิเศษพร้อมฉากม่านน้ำใหญ่ที่สุดในประเทศ เวลาในการแสดง 60 นาที ภายใต้การกำกับของคุณวรรณดี จักรวารวุฒิ โดยบริษัทตรีเมอบอกซ์

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่า โบราณคดี คือคลังสมองเชิงคุณธรรมของมนุษยชาติ ซึ่งเป็นศาสตร์และศิลป์ที่เกิดจากการถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบของปรัชญาและหลักคำสอน อันมีเกิดขึ้นมาอย่างช้านานจากในสมัยเก่าก่อนและยังคงดำรงอยู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้โบราณคดีจึงเปรียบเสมือนระบบและกลไกการควบคุมความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ และจะปรากฏขึ้นเมื่อมนุษย์มีทัศนคติขัดแย้งกับหลักคุณธรรมจริยธรรม ความสำคัญของคติที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งสาระสำคัญของคติโบราณเป็นตัวกลางที่ช่วยในการกำหนดกรอบให้ดำเนินชีวิตตามที่นิยมกันว่ามี ความถูกต้อง เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาอย่างมีคุณภาพทางศิลปศาสตร์ อันเป็นบ่อเกิดนำไปสู่วรรณคดีของชาติเพื่อให้คำสอน และความบันเทิงและนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อการดำเนินชีวิต

จากโบราณคดีที่ปรากฏภายในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่ทรงคุณค่าต่อประชาชนและสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากภายในบทพระราชนิพนธ์ได้ปรากฏโบราณคดี หลักคำสอนในด้านต่าง ๆ ที่พระมหากษัตริย์ไทยในรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชประสงค์ในการถ่ายทอดโบราณคดีให้กับพสกนิกรของพระองค์ผ่านทางวรรณศิลป์ในแบบฉบับของพระองค์ จึงทำให้ผู้เล็งเห็นความสำคัญต่อการนำโบราณคดีในแบบฉบับของพระมหากษัตริย์มาถ่ายทอดให้โบราณคดีเกิดความเข้าใจได้

ง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นโบราณคดีจึงต้องใช้ “นาฏกรรม” เป็นสื่อกลางต่อการถ่ายทอดผลสมกับหลักแนวคิดในการสร้างผลงานนาฏศิลป์ เช่น การพัฒนาจากคำพูดไปสู่บทร้องการนำเครื่องแต่งกายมาสวมใส่เพื่อเกิดอรรถรสต่อการรับชม รวมทั้งเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดของผู้แสดงด้วยกระบวนท่ารำยรำ เต้น เคลื่อนไหวร่างกายตามทำนองเพลงและบทบาทของตัวละคร อีกทั้งยังเป็นตัวกลางที่ช่วยในการดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้ชมได้รับคติได้อย่างเด่นชัด นอกจากองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ แล้ว การพัฒนาโบราณคดีไปสู่ นาฏกรรมยังสามารถปรุงแต่งโดยการใช้ ฉาก แสง และเทคนิคพิเศษที่สามารถช่วยให้ นาฏกรรมจากโบราณคดีเกิดความน่าสนใจได้มากขึ้นกว่าเดิม

ผลงานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร จึงปรากฏขึ้นเป็นนาฏกรรมในครั้งเริ่มต้นโดยนโยบายของผู้นำประเทศ โดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จัดแสดงครั้งปฐมฤกษ์ เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปี พ.ศ.2540 ณ โรงละครแห่งชาติเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2540 แล้วปรับปรุงรายละเอียดใหม่โดยพระราชกุศลสมทบทุนปฏิรูปการศึกษาแก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สังกัดกรมศิลปากร ณ โรงละครแห่งชาติ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 (ไพโรจน์ ทองคำสุข, 2548: 166) และแพร่กระจายไปสู่การจัดสร้างขึ้นในโอกาสสำคัญต่างๆ ขึ้นอย่างมากมาย นอกจากนี้แนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดี เรื่องพระมหาชนก ซึ่งเปรียบเสมือนการถ่ายทอดค้ำสอนจากชาดกของพระเจ้าแผ่นดิน ไปสู่ประชาชนชาวไทยในทุกพื้นที่ทุกภูมิภาค ตลอดจนกลุ่มผู้ชมทุกเพศทุกวัยต่างให้ความสำคัญต่อการรับชมนาฏกรรมเรื่องพระมหาชนก และติดตามเป็นภาพจำได้ว่า เมื่อเกิดภาพของบุรุษผู้มีความเพียรว่ายน้ำอยู่ท่ามกลางมหาสมุทรด้วยความมุ่งมั่นมานะอดทน พร้อมด้วยเทพธิดาผู้ดูแลท้องมหาสมุทรผู้มีความเมตตาต่อผู้บำเพ็ญตนต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่าง ๆ ก็จะเป็นภาพที่นึกขึ้นได้ว่าเป็นโบราณคดีค้ำสอนที่กล่าวถึงเรื่องราวแห่งความเพียรพยายามและมุ่งมั่นเพื่อให้ได้มาซึ่งการประสบความสำเร็จ แม้ว่าความพยายามจะล้มเหลวแต่อย่างไรก็ได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ โบราณคดีจากนาฏกรรมเรื่องพระมหาชนกยังเป็นข้อคิดและคติเตือนใจเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อบทบาทของสังคมไทย

ในการให้ข้อคิดและความรู้ ซึ่งให้เห็นว่านาฏกรรมเกิดพระเกียรติพระมหาชนกเป็นการแสดงที่มีความสมบูรณ์ทางด้านนาฏศิลป์และให้ประโยชน์ต่อสังคมไทย

การศึกษาพบว่า หลักและองค์ประกอบในการจัดสร้างนาฏกรรมในแต่ละแนวทางขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สร้าง ตลอดจนการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ และในบางแนวทางอาจจะขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้สนับสนุนงบประมาณ และกลุ่มเป้าหมายในการชม ซึ่งการสร้างสรรคือนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกในแต่ละแนวทางสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันออกไป เช่น การจัดสร้างขึ้นในโอกาสสำคัญตามนโยบายของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อจัดแสดงขึ้นในงานที่สำคัญระดับท้องถิ่น ภูมิภาค หรือประเทศ หรือการจัดสร้างขึ้นเพื่ออยู่ในระบบการเรียนการสอนการสำหรับเด็กและเยาวชน ตลอดจนการจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจหรือสร้างชื่อเสียงให้กับผู้จัดสร้างและหน่วยงานที่สนับสนุนเงินทุน

ดังนั้น แนวทางการนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนกจึงเป็นการพัฒนาเนื้อความที่เป็นคาถาสอนใจมนุษย์ให้กลายเป็นนาฏกรรมที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของนักนาฏยประดิษฐ์และตามปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นาฏกรรมเกิดความสมบูรณ์ เช่น ด้านงบประมาณ ความสะดวกในเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ประกอบการแสดง จำนวนผู้แสดง หรือการได้รับความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความสนใจของผู้ชม ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการสร้างนาฏกรรมย่อมมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่สุดท้ายแล้วนาฏกรรมเป็นเครื่องมือที่ส่งผ่านแนวคิดและแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของผู้สร้างได้เป็นอย่างดี แม้นว่านาฏกรรมจะเป็นปัจจัยต่อความบันเทิงของมนุษย์ในเชิงประจักษ์ แต่ในทิศทางที่กลับกันนาฏกรรมก็ยังเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพจิตใจมนุษย์และประโยชน์ให้เกิดคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในทิศทางใด ผลจากการศึกษาแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีเรื่องพระมหาชนก ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ต่อการสร้างนาฏกรรม จำนวน 9 รูปแบบหลัก คือ

1. ละครพันทาง
2. หนังตะลุง
3. ลิเก
4. หมอลำ
5. ละครพ็อนล้านนา
6. หุ่นละครเล็ก
7. หุ่นกระบอก
8. ละครเพลง
9. การ์ตูนแอนิเมชัน

บทความเรื่องแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีฉบับนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสามารถสรุปข้อค้นพบเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ศึกษาได้ว่า โบราณคดีมิได้เป็นเพียงคดีคำสอนมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากครั้งโบราณกาลแล้วสูญหายไปตามกาลเวลา แต่โบราณคดียังคงฝังรากอยู่ภายในจิตสำนึกและคลังสมองของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งโบราณคดีจะปรากฏเมื่อมนุษย์มีความคิดย้อนหรือการกระทำที่ขัดแย้งกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมต่อการดำเนินชีวิต โอกาสนั้นโบราณคดีก็จะทำหน้าที่ปรากฏตัวขึ้นภายใต้ความรู้สึกนึกคิดเพื่อเป็นเครื่องหมายในการเตือนสติมนุษย์ให้ปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานของความดีและความถูกต้อง โบราณคดีจึงเปรียบเสมือนคัมภีร์หรือคทาประจำตัวที่ทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตไปถึงเป้าหมายและประสบความสำเร็จ แม้ว่าความเพียรพยายามจะล้มเหลวแต่อย่างไรตามยังได้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ เช่นเดียวกับโบราณคดีที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงทุ่มเทพระวรกายในการพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกไว้เป็นข้อคิดและคติเตือนใจเพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมไทยซึ่งชี้ให้เห็นว่า “คดีจากคนโบราณ คือนวัตกรรมทางสมองอันเชี่ยวชาญที่ส่งผ่านถึงคนสมัยใหม่ในปัจจุบัน”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.หน่วยงานการศึกษา นักนาฏยประดิษฐ์หรือผู้สนใจ สามารถนำข้อมูลแนวทางการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีไปใช้เป็นต้นแบบต่อการพัฒนานาฏกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

2.สามารถนำคติโบราณที่ปรากฏในผลการศึกษาวิจัยการสร้างนาฏกรรมจากโบราณคดีไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องความเพียร ความพอเพียง ความสำคัญของการศึกษา รวมถึงความรู้ทางการเกษตรที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์ไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.นำคติโบราณที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกในด้านอื่น ๆ ไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์นาฏกรรมในรูปแบบใหม่เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่ฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2561 (761008-03AC)

เอกสารอ้างอิง

ธีรยุทธ นิลมูล. (2562, 22 เมษายน). ประธานกลุ่มนาฏยศิลป์อิสระลีปานคอเลคชั่น.

สัมภาษณ์.

นครินทร์ ชาทอง. (2560, 15 พฤษภาคม). ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

(หนังตะลุง) พ.ศ. 2550 เลขที่ 66 หมู่ที่ 5 ถนนบ้านพรุธานี ตำบลบ้านพรุ

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. **สัมภาษณ์.**

นิพนธ์ วรรณมหินทร์. (2559, 24 กันยายน). **นาฏกรรมพระมหาชนกในรูปแบบใหม่ พระมหาชนกเดอะพีโนมินอน ไลฟ์ โชว์**. กรุงเทพฯ: บางกอกแดนซ์.

นิเวศ แววมณะ. (2562, 25 เมษายน). ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและละครบ้าน ตึกกะตุนหุ่นกระบอกไทย. **สัมภาษณ์**.

ไพโรจน์ ทองคำสุข. (2548). **ครูเสรี หวังในธรรม ศิลปินแห่งชาติ รูปแบบความเป็นครูผู้ถ่ายทอดและสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย. (2560, 19 กุมภาพันธ์). ผู้ช่วยผู้กำกับละครชาดกเรื่องพระมหาชนกฉบับกรมศิลปากร. ห้องประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. **สัมภาษณ์**.

ภูมิพลอดุลยเดชฯ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2540). **พระมหาชนก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ยุพิน กุลนิตย์. (2561, 19 กุมภาพันธ์). **นาฏกรรมพระมหาชนกในรูปแบบหุ่นละครเล็กโจหลุยส์**. กรุงเทพฯ: โจหลุยส์ เธียเตอร์.

_____. (2561, 19 กุมภาพันธ์). ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดงและผู้แต่งบทละครพระมหาชนกฉบับหุ่นละครเล็ก. บริษัท โจหลุยส์ เธียเตอร์. **สัมภาษณ์**.

รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน. (2559). **ความเป็นมาพระมหาชนก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

สมยศ ศุภกิจไพบูรณ์และคณะ. (2560). **ตามรอยพระมหาชนก ตามรอยพ่อ**. กรุงเทพฯ: ย้อนรอย.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2546). “ลิเก”. **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน**, 27: 21.

อิทธิศักดิ์ บุญปราศภัย. (2540, สิงหาคม) “ละครพระราชานิพนธ์พระมหาชนก” **นิตยสาร**